

Aan Provinciale Staten

DATUM	06/01/21	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	BDO	COMMISSIE	BEM
STELLER	Cor Bontje	TELEFOONNUMMER	0651367384
NUMMER	82266F15	PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk

Onderwerp Statenbrief:
Groeisprong Utrecht 2040

Voorgestelde behandeling:
Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie/samenvatting

Met de Kadernota 2022–2025 stellen uw Staten de kaders vast voor de begroting 2022 met een vooruitblik op de financiële ontwikkelingen tot en met 2025. Deze brief gaat in op de periode na 2025.

In de door uw Staten vastgestelde Omgevingsvisie zijn over de volle breedte de provinciale ambities weergegeven. Bij een vijftal ambities is sprake van een schaa sprong; in samenhang en gelijktijdig. Voor die vijf thema's zullen wij globaal duiden wat wij als opgave zien en een eerste indicatie geven van de financiële consequenties.

Met de huidige begroting kunnen wij aan onze verplichtingen voldoen. Om echter in de toekomst aan onze ambities vorm te geven, is een schaa sprong nodig, ook in de provinciale begroting. Er is meer financiële armslag nodig gezien de uitdagingen waarvoor we als provincie, samen met andere partijen, staan.

Wij nodigen uw Staten uit om daarover met ons na de zomer in gesprek te gaan. Wij denken daarbij aan een gezamenlijk traject uitmondend in een eindbeeld (werktitel: Groeisprong Utrecht 2040) dat onderwerp van debat kan worden in een Statenvergadering in het tweede kwartaal van 2022. Aan het eind van deze brief geven wij daarvoor onze beelden weer.

Inleiding

Naar verwachting woont er over dertig jaar een kwart meer mensen in de provincie Utrecht dan nu. Een groei van die omvang, met behoud en versterking van de unieke Utrechtse kwaliteiten, vraagt om een integrale schaa sprong¹ in denken én investeringen. Een enorme opgave, waar we voor de provincie als midden-bestuur echt een spil- en regierol zien om de juiste kwantitatieve en kwalitatieve groei goed te stroomlijnen. In de Omgevingsvisie zijn de provinciale ambities weergegeven, maar niet voor alle ambities is een schaa sprong nodig. Bij sommige ambities verwachten we een meer lineaire groei van inzet en middelen. Dat maakt de ambities niet minder belangrijk, maar vraagt wel om een andere aanpak. Vijf thema's die ook centraal staan in het Utrechts Aanbod vragen ons inziens wel om een integrale schaa sprong, zowel inhoudelijk als financieel. Voor die vijf thema's hebben wij in de bijlage bij deze brief globaal geduid wat de opgave is, wat onze rol daarbij is en een eerste indicatie gegeven van de financiële consequenties.

Toelichting

De snelle groei van de regio levert kansen en knelpunten op. Dat vraagt om acties en investeringen, niet alleen van de provincie, maar van alle partijen in de regio en op rijksniveau. De verschillende opgaven zijn niet los te zien van het doel zoals dat is vastgelegd in de provinciale Omgevingsvisie: het realiseren van een gezonde en veilige leefomgeving voor onze inwoners, bezoekers en bedrijven.

De snelle groei van de regio betekent een schaa sprong en heeft gevolgen voor de inzet van de provincie Utrecht op lange termijn. Er zijn flinke investeringen nodig om de groei in goede banen te leiden en tegelijkertijd de kwaliteit van de regio te behouden. Daarnaast moeten we ons ervan bewust zijn, dat de route naar een groeiende en desondanks leefbare regio niet lineair is. Er doen zich permanent nieuwe mogelijkheden voor om doelen en

¹ Met schaa sprong bedoelen we hier een schoksgewijze versnelling van de groei.

functies te combineren, geldstromen te koppelen en nieuwe technologieën toe te passen. Om die kansen te benutten, moeten we, vroegtijdig signalen uit onze omgeving en netwerken identificeren en interpreteren.

De volgende vijf thema's vragen om een schaa sprong, zowel inhoudelijk als financieel in onderlinge samenhang:

- Wonen
- Economie en gezondheid
- Natuur en recreatie
- Energie en klimaat
- Bereikbaarheid

Voor deze thema's hebben wij in de bijlage bij deze brief globaal geduid wat de opgave is, onze rol daarbij en een indicatie gegeven van de financiële consequenties. Het zijn geen losstaande thema's, maar thema's die alleen als ze in samenhang worden opgepakt, kunnen leiden tot een blijvend aantrekkelijke regio.

We vinden het belangrijk dat er voor alle mensen die in de regio Utrecht willen wonen, passende woonruimte beschikbaar is. Dat vraagt om het bouwen van veel extra woningen. Dat is alleen mogelijk als er ook wordt geïnvesteerd in bereikbaarheid van woonwijken en van werklocaties. De werkgelegenheid in de regio moet meegroeien met de bevolkingsgroei, om de pendel te beperken. Het groen moet ook meegroeien om een gezonde leefomgeving te kunnen bieden. Dit betekent investeren in de kwaliteit van de natuur en in recreatiemogelijkheden. Tenslotte moet de schaa sprong hand in hand gaan met de energie- en warmtetransitie en bijdragen aan de klimaatdoelstellingen. Het aantal inwoners, woningen, banen en verplaatsingen groeit dus fors. Het grondgebied is te klein om al deze ruimtevragers los van elkaar een plek te bieden. Onze grootste opgave is daarmee de vraag hoe wij de verschillende functies ruimtelijk met elkaar kunnen combineren.

Financiële consequenties

In de bijlage bij deze Statenbrief hebben wij ook een eerste indicatie van de financiële consequenties gegeven. De integrale schaa sprong vindt samen met andere partijen plaats. Dat geldt ook voor de dekking van de kosten; die zullen mede gedragen moeten worden door andere partijen. Dat neemt niet weg dat de omvang van de provinciale begroting fors zal toenemen. De in de bijlage genoemde bedragen verschillen van elkaar in grootte, tijdshorizon en qua gedegenheid van onderbouwing. Hoewel het wat betreft de financiële consequenties dus gaat om globale inschattingen, is wel duidelijk, dat als we onze ambities op de vijf thema's doortrekken naar de toekomst, dit majeure gevolgen heeft voor de begroting. Het zal (los van inflatie) al snel om een groei gaan van € 100 miljoen (of meer) boven de huidige € 400 miljoen structureel.

Bij de dekking van de opgaven kan worden gedacht aan:

- de reguliere begroting,
- groei van de opbrengsten uit het Provinciefonds en de Motorrijtuigenbelasting door de groei van het aantal inwoners in de provincie,
- financiële bijdragen door derden; Rijk, Europa en regionale partijen,
- verhoging opcenten Motorrijtuigenbelasting.

Onze inkomsten zullen groeien. We krijgen meer inwoners en dus meer geld uit het Provinciefonds en naar verwachting zal door de groei van het aantal inwoners ook de opbrengst motorrijtuigenbelasting stijgen. Wij stellen voor die groei aan inkomsten in te zetten voor de financiering van de integrale ambities uit de omgevingsvisie.

Misschien vragen niet al onze toekomstige investeringen om een bijdrage aan de exploitatie, maar kunnen we ook ambities realiseren met leningen, deelnemingen en revolverende fondsen. Dit heeft dan wel invloed op de balans en risicoparagraaf. Denk aan de liquiditeit of schuldquote, de solvabiliteit (verhouding eigen vermogen en vreemd vermogen) en het benodigde weerstandsvermogen.

Wij benadrukken dat de provincie met de huidige begroting en de kaders in de Kadernota 2022-2025 kan voldoen aan al onze huidige verplichtingen. Als we echter ook invulling willen geven aan onze ambities, schiet de financiële ruimte in de begroting en het meerjarenbeeld tekort. Een groei van inkomsten is dan nodig. Omdat het om een forse, boven-trendmatige groei gaat, noemen we dit een schaa sprong in de begroting.

Vervolprocedure/voortgang

In de bijlage bij deze brief hebben wij eerste en globale beelden geschetst van lange termijn ontwikkelingen; van zaken die er aan komen, waarover op dit moment nog geen besluiten zijn genomen. Het is zeker geen totaalbeeld voor alle provinciale taken maar wij menen dat de onderliggende ambities en de financiële consequenties een goede basis zijn voor een open gedachtevorming met uw Staten. Er moet nog veel uitgewerkt worden, maar juist daarom vinden wij het goed om daarvoor over de richting van beleid en ambities met u in gesprek te gaan om helder te krijgen in hoeverre uw Staten de inzet op deze thema's, en de gevolgen die dat gaat hebben voor de financiën, delen.

We willen hierover graag met uw Staten na het zomerreces in gesprek gaan. Wat ons betreft wordt het een gezamenlijke exercitie van college en Staten. Het zou fijn zijn als wij over het vervolgtraject in september afspraken kunnen maken, zodat wij vervolgens gezamenlijk daaraan invulling kunnen geven. Wij geven daarvoor alvast onze gedachten weer. Wij denken aan het houden van gezamenlijke inspiratiesessies (met een creatieve werkvorm) met uw Staten over de in deze brief genoemde thema's. Na enkele maanden moet er op basis van deze themabesprekingen een concept-contourennota liggen, waarin we de beelden scherper krijgen over de opgave, de rol die wij daarbij als provincie kunnen nemen, de samenwerking met externe partijen en de financiële consequenties. Het gehele traject moet uiteindelijk uitmonden in een eindbeeld (werktitel: Groeispromg Utrecht 2040) dat onderwerp van gesprek wordt in een Statendebat in het tweede kwartaal van 2022. Dit eindbeeld zou een aantal doelen kunnen dienen. Het kan bijvoorbeeld betrokken worden bij de Kadernota 2023 of een rol kunnen spelen bij de voorbereidingen van de verkiezingsprogramma's voor de Statenverkiezingen 2023 of bij het op te stellen nieuwe coalitieakkoord.

Het is goed te realiseren dat wij dit doen tijdens de vorming van een nieuw kabinet, discussie over het Groeifonds, beschikbaarheid van Europese gelden voor de Green Deal en Corona-herstelfondsen en diverse meer reguliere overleggen met het Rijk. Wij willen hier adequaat blijven acteren binnen de ambities en kaders zoals vastgelegd in de onder andere de omgevingsvisie en deze ambities in de gesprekken met het Rijk ook agenderen en uitdragen. Dit doen we ook vanuit de gevoelde urgentie dat het tekort aan woningen nijpend is en versnelling van de bouw van nieuwe woningen cruciaal.

Wij horen graag hoe uw Staten over ons voorstel oordeelt.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,

mr. J.H. Oosters

Secretaris,

mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

-Bijlage: Uitwerking vijf thema's